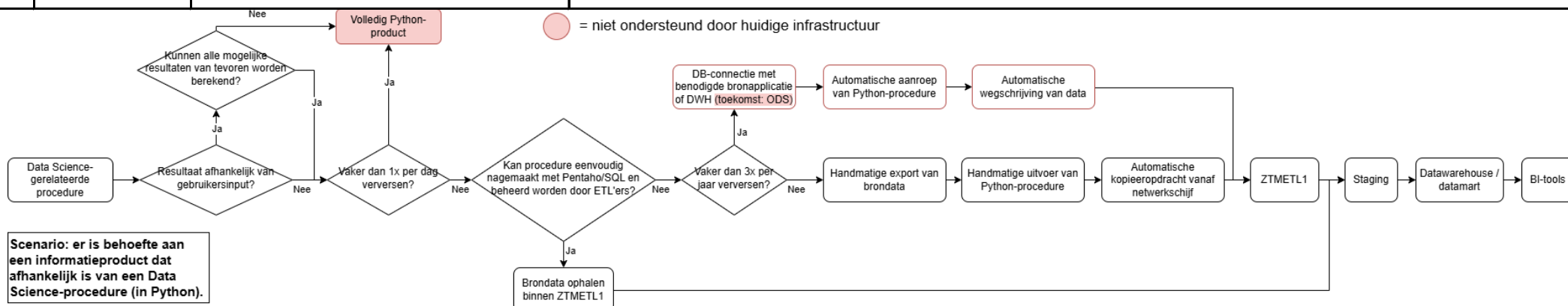

Nr.	Heeft betrekking op	Vraag	Antwoord
1		Hoe beheert u authenticatie in al uw processen en diensten?	Authenticatie binnen onze processen wordt tweeledig beheerd: - Op basis van beheer - Op basis van toezicht Beheer Het proces van toevoegen en muteren van medewerkers op een applicatie en het toekennen van rechten op basis van RBAC wordt vastgelegd in beheerplannen die door de verantwoordelijke Functioneel beheerder wordt opgesteld. Het beheerplan wordt vervolgens afgestemd en ondertekend door de applicatie-eigenaar. De beheerplannen worden jaarlijks geëvalueerd en eventueel aangepast met de applicatie-eigenaar. De verantwoordelijke Functioneel Beheerder is verantwoordelijk voor het operationele deel; het aanmaken en muteren van medewerkers en hun rechten/rollen. Toezicht Functioneel beheer is samen met applicatie-eigenaar verantwoordelijk voor periodieke controle op de juistheid van toegekende rechten/rollen en applicatie-toegang. Periodiek wordt door Functioneel Beheer een lijst opgesteld van medewerkers en hun rechten/rollen binnen de applicatie. De applicatie-eigenaar controleert de lijst en geeft aan waar aanpassingen vereist zijn. Hiervan wordt een kort verslag opgesteld en aangeleverd bij de CISO die deze informatie centraal opslaat. Hiermee is voor audits de bewijslast vastgesteld om aan bijv. de ENSIA audits te voldoen, daar waar bewijs voor het naleven op de procedure voor het toekennen en muteren van toegang en autorisatie zijn beschreven.
2		Welke systemen vereisen nu 'near real-time data' (indien van toepassing)? Of is een dagelijks/wekelijks/maandelijks data batch voldoende?	Op dit moment geen. We verwachten dit wel in de toekomst, denk aan real-time dashboarding op operationele systemen.
3		Hoe verbindt het platform voorspellende modellen met het bredere datalandschap en besluitvormingsprocessen (bijv. dashboards of operationele systemen)?	Er is nog niet sprake van een platform voorspellende modellen dan een Linux server met Python en RStudio. Wanneer er geautomatiseerd rapportage op uitkomsten van modellen moet plaatsvinden wordt de data naar het datawarehouse gezet en is de visualisatie in Cognos.

4		Hoe zien de huidige statistische en onderzoeksworkflows eruit? Vooral voor gebruikers die afhankelijk zijn van R, Python en formele prognosemethoden? Hoe kan de output worden geïntegreerd in het bredere datalandschap?	Zie onderstaande afbeelding. Hierin zijn 2 dingen (rood gemarkeerd). Deze worden nog niet ondersteund maar zijn in de toekomst wel van belang. - De rechter is een verbinding met de toekomstige (veronderstelde) ODS. - De linker (volledig Python product) moet nog worden uitgewerkt. Dit gaat over procedures/modellen die in real-time aangeroepen kunnen worden van buitenaf. De meest logische implementatie lijkt voor nu een Python-webapplicatie die aangeroepen kan worden. Voorbeelden: - Automatiseringen waarin een medewerker iets in een applicatie invoert -> applicatie communiceert die gegevens naar een Python-webapplicatie -> Python-procedure doet voorspelling en webapp communiceert dat terug naar applicatie -> applicatie toont voorspelling aan gebruiker - Informatieproduct gebouwd met Python om realtime berekeningen mogelijk te maken
---	--	--	---

5		Hoe worden standaard ETL/ELT-workflows beheerd in uw platform? Hoe worden ze gemonitord, geversioneerd en gepland?	-Ontwikkelen en beheren gaat in Pentaho Data Integration (PDI). Voor GIS gaat het met FME, maar die schrijven niet naar het DWH, alleen naar de GIS-server. -Monitoren gebeurt via automatische mailberichten die bij fouten worden verstuurd. Daarnaast vindt logging plaats van jobs en transformaties in de PDI repository. -Momenteel migreren we van een file-based repository (CE versie 9.3) naar een database repository (EE 10.2). -De master job staat dagelijks gepland in de Windows Task Scheduler op de ETL-server. Dit gaat met de nieuwe versie veranderen naar scheduling binnen PDI zelf. -Versionering doen we niet aan, maar we werken wel met gescheiden ontwikkel- en productieomgevingen.
6	Platform onafhankelijkheid	• Welke aspecten van platformonafhankelijkheid zijn het belangrijkste: 1) Wilt u flexibiliteit in waar het platform wordt gehost? Niet in staat zijn om een toekomstig systeem intern te draaien? 2) Niet gebonden willen zijn aan één leverancier? 3) Opslag en verwerking in open data formaten zoals CSV, Parquet of Delta, om propriëtaire dataformaten te vermijden?	1) Ja, flexibiliteit in hosting is belangrijk. 2) Leveranciersonafhankelijkheid is een belangrijk uitgangspunt. We willen voorkomen dat we beperkt worden in functionaliteit, kosten of innovatie door een vendor lock-in. 3) Het gebruik van open standaarden en overheidsstandaarden is ons uitgangspunt.
7		Is er voldoende interne ervaring om modulaire architecturen zoals data mesh/fabric te evalueren?	Nee, daar is geen ervaring mee.
8		Wordt GGM al consistent toegepast in de huidige datasets, of is het slechts een aspiratie?	Een aspiratie, de gemeente heeft besloten om het GGM te adopteren binnen het datafundament. Het doel van de marktconsultatie is dan ook het verkennen naar de mogelijkheden hiervan en de inpassing in het werkproces voor het maken van data analyses tot dashboards.
9		Naast centrale opslag, moeten er canonieke datamodellen worden gedefinieerd en zo ja, geïmplementeerd?	Ja, op basis van het Gemeentelijk Gegevensmodel (GGM) definiëren en implementeren.

10		Waar zijn de prestatie knelpunten in huidige ETL-/opslag proces? Is het probleem de complexiteit van de transformatie of de hoeveelheid data?	-Er wordt hier een probleem verondersteld dat wij niet herkennen. Er zijn geen problemen met de complexiteit, noch met de hoeveelheid van data. -De wens voor een nieuw dataplatform wordt niet ingegeven door problemen met de ETL, maar door uitdagingen rondom gegevensmanagement en rondom het binnenhalen van data van buiten de gemeente. -Vanwege security-eisen mogen er momenteel geen bestanden van buiten direct worden binnengehaald op de ETL-server en worden er tal van processen beheerd bij een ander team waardoor het overzicht en soms ook de capaciteit ontbreken.
11		Hoeveel scripting versus interface-built pijplijnen worden geïmplementeerd in PDI?	Alle pijplijnen zijn interface-built. Er wordt geen javascript gebruikt. Wel soms wat langere SQL scripts in table input steps.
12		Hoe presteren de Cognos-rapporten?	Over het algemeen goed. Er zijn rapporten die gebaseerd zijn op directe bronnen en er zijn rapporten die op het datawarehouse zijn gebouwd.
13		Is er vandaag al sprake van big data verwerking, of is dit toekomstgericht?	Momenteel is er nog geen ervaring met big data. Er zijn wel ontwikkelingen op het gebied van data science en samenwerkingen met ketenpartners waar grote datasets gecombineerd zullen gaan worden. Hierdoor zal de hoeveelheid data enorm gaan groeien.
14		Welke gemeentelijke standaarden worden daadwerkelijk gebruikt in huidige integraties versus alleen vermeld?	StUF, StUF-BG, ZDS, ZGW, Haal Centraal, REST-API conform NL API-strategie (Common Ground), Digikoppeling, gemeentelijke standaard informatiemodellen zoals opgenomen in het GGM) sFTP, Curl.
15		Wordt API-first ontwikkeling al toegepast?	Nee, nog geen ervaring met API-ontwikkelen. Hier willen we graag kennis mee maken.
16		Wat is het huidige proces voor het monitoren of corrigeren van dataproblemen?	Momenteel wordt er nog reactief geacteerd op datakwaliteitsproblemen (ad-hoc). Indien datakwaliteitsproblemen wordenesignaleerd wordt dit gemeld bij team gegevensmanagement. Deze stellen in samenwerking met de afdeling businessrules op die omgezet worden in SQL zodat gegevens vervolgens geautomatiseerd gecontroleerd kunnen worden. Uitkomsten worden teruggekoppeld aan de afdeling om vervolgens te corrigeren in de bron. Hieruit volgen ook aanbevelingen om toekomstige fouten te voorkomen.
17		Worden datafouten upstream gecorrigeerd, tijdens ETL, of downstream in dashboards?	Analyse en correctie van datafouten dienen altijd plaats te vinden in de bron.
18		Zijn er plannen om datawetenschapsusecases uit te breiden (naast voorspelling van jeugdige kosten)?	Ja, die zijn er. Zoetermeer heeft een vaste formatieplek voor één datascientist ingevuld en de ambitie om data science steeds breder in te zetten binnen de organisatie, onder andere voor beleidsontwikkeling, voorspellende analyses en het verbeteren van de dienstverlening.

19		Wat is de volwassenheid van huidige rollen (bijv. BI-adviseur, beheerder, architect) met betrekking tot moderne platformen?	Volwassen in de (huidige) platforms en technieken zoals beschreven in het marktconsultatie document. Onze professionals staan open voor nieuwe tools en technieken en zijn gemotiveerd om deze eigen te maken.
20	Techniek	Wil gemeente Zoetermeer Cognos ook gebruiken i.c.m. het nieuwe datafundament, of is gemeente voornemens om Cognos te vervangen door een ander product (bijv. Power BI)? Als dit laatste het geval is, is de migratie inclusief de Cognos-rapportages die rechtstreeks putten uit de bronapplicaties zoals bij Financiën en het Sociaal Domein?	De gemeente werkt momenteel volledig met Cognos, waarop veel dashboards en ontwikkelkennis is opgebouwd. Vanwege het aantal bestaande dashboards blijft Cognos voorlopig in gebruik en kan er ook niet zomaar van worden afgestapt. We staan echter open voor de meest geschikte dashboarding-tools als dat een volwaardig alternatief voor Cognos is of een waardevolle aanvulling. Eventuele nieuwe tools draaien dan naast Cognos of indien bewezen goede vervanger van Cognos kan na migratie van de Cognos dashboards, Cognos worden uitgefaseerd.
21	Techniek	Is gemeente Zoetermeer ook voornemens de Oracle/FME/ArcGIS-gebaseerde geo-omgeving volledig te vervangen (als tweede onderdeel van het fundament)? Zo ja, het valt op dat de vragenlijst geen vragen bevat over de Geo-functionaliteit, is dat een bewuste keuze?	Nee, geen voornemens tot vervanging. De geo-omgeving moet verder ontwikkeld en geïntegreerd worden.
22	Techniek	N.a.v. vraag 20. "Is de catalogus DCAT-compatibel en organisatiebreed inzetbaar?". Waarom dient de catalogus DCAT-compatibel te zijn?	We sluiten als gemeente graag aan bij het W3C-standaard, DCAT, om uitwisseling van metadata tussen andere partijen (Federatief datastelsel, dataplatformen, overheden, data catalogi, etc.) te vereenvoudigen.
23	Proces markt-consultatie	In Vraag 36 wordt gevraagd om de relevante ervaringen bij andere gemeenten. Het antwoord kan concurrentiegevoelige informatie bevatten. Worden deze antwoorden openbaar gepubliceerd?	Nee, er zal via TenderNed een samenvatting gegeven worden hoe de kennisuitwisseling is ervaren en wat in algemene zin de bevindingen zijn. Het antwoord op vraag 36 zal buiten beschouwing worden gelaten in de samenvatting.

24		De demonstraties staan gepland in de zomervakantie, is het mogelijk hier rekening mee te houden in de tijdslijn? En evt. flexibel te zijn in de planning door de verlofperiodes aan beide kanten?	Ja, enige flexibiliteit in de tijdslijn is mogelijk. We zullen in overleg met de partijen waarbij het om geldende redenen niet lukt, in de gevraagde periode een demo te geven op een redelijk termijn een nieuw tijdstip proberen te plannen. De planning kan ook afhankelijk zijn van het aantal geïnteresseerde partijen waarbij het niet lukt om in één week alle demo's te kunnen organiseren.
25	Platform on-afhankelijkheid	Bij de randvoorwaarden wordt genoemd dat de oplossing 'platform-onafhankelijk' dient te zijn. Wat wordt daar exact mee bedoeld?	Zie antwoord op vraag 6.
26	Algemeen	Is er een concrete datastrategie en roadmap beschikbaar voor de Gemeente Zoetermeer?	Het document is nog in ontwikkeling. Wij kunnen dit document pas medio oktober beschikbaar stellen.
27	Algemeen	Wat is, naar eigen mening, de huidige datavolwassenheid van de Gemeente Zoetermeer?	Onze huidige inschatting op basis van de IBDS beslishulp datavolwassenheid is beginnend (1)/basis (2).
28	Platform on-afhankelijkheid	Kunt u de Randvoorwaarde “oplossingen dienen platform-onafhankelijk te zijn” toelichten?	De wens is om een datafundament te realiseren dat platformonafhankelijk zover dat mogelijk is: die dus losstaat van specifieke (cloud)leveranciers of propriëtaire technologieën, en wat kan functioneren binnen verschillende IT-omgevingen zonder afhankelijk te zijn van de infrastructuur, beveiligingsdiensten of beheertools van één aanbieder. Hierdoor blijven we als organisatie flexibel in onze keuze voor technologie en leverancier, en wordt het risico op vendor lock-in beperkt.
29	Platform on-afhankelijkheid	Bestaat er al een voorkeursstrategie voor inrichting van het datafundament op basis van (public) cloud vs. on-prem/hybride? Zo ja: welke cloud-providers en datalokalisatie-eisen zijn toegestaan?	De gemeente Zoetermeer voert het cloudbeleid zoals beschreven in de aanvullende notitie. Kortom: - Public Cloud is toegestaan maar onder strikte voorwaarden vooral m.b.t. datalokatie en wetgeving (o.a. AVG) - Eis is dataopslag binnen de EU, mag niet overgebracht worden naar derde landen. - Waar mogelijk kiezen we voor Europese aanbieders, we volgen de Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS). - Gebruik van platforms als Microsoft Azure via Nederlands of Europese datacenters, waarbij strikte compliance-eisen zijn opgenomen in contracten. - Er sprake is van aantoonbare voordelen en controle op gebruik public cloud (Microsoft Azure) - Hybride cloud strategie: combinatie van on-premises, private cloud en voor bepaalde applicatie spublic cloud (SaaS)

30	Algemeen	Zijn er formele security- en privacy-eisen (BIO, ISO 27001, NEN 7510) die gelden als harde vereisten?	We eisen altijd het aantoonbaar werken volgens de BIO, ISO 27001 en NEN 7510. Daadwerkelijke certificering is een pré, maar vragen altijd in de aanvullende wens of kan worden beschreven hoe zij volgens die of een van die certificeringen werken.
31	Algemeen	Mag/kan Cognos tijdelijk blijven draaien parallel aan het nieuwe platform om business-continuïteit te garanderen, en zo ja: hoelang?	Ja, dit mag. Zie ook het antwoord op vraag 20.
32	Algemeen	Voor training en certificering van data experts voor, tijdens en na de in gebruikname van het datafundament werken wij samen met gespecialiseerde partners. Is een dergelijke samenwerking mogelijk als onderdeel van ons voorstel?	Ja, graag de partners vermelden.
33	Algemeen	Staat Gemeente Zoetermeer het gebruik van Generatieve AI toe binnen het eigen datafundament?	Ja, uiteraard onder bepaalde voorwaarden. AI -toepassingen worden altijd getoetst aan de AVG privacy wetgeving, AI-act (classificatie van het AI-systeem, eisen rond transparantie, menselijk toezicht, robuustheid), sectorale normen zoals de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), ethische aspecten, technische aspecten en governance en verantwoordelijkheid.
34	Algemeen	Hoe ziet de beheer organisatie er uit en verwacht Gemeente Zoetermeer levering van managed services op het geleverde dataplatform?	Dit betreft een marktconsultatie en willen een goed beeld krijgen van de mogelijkheden die de markt biedt. We gaan ervan uit dat voor ons nieuwe datafundament een nieuwe beheerorganisatie moet worden opgezet. Managed services is een optie die zeker interessant voor ons. Bij het beschrijven van de services goed aangeven wat de diensten inhouden en waar de verantwoordelijkheid ligt.
35	Algemeen	Gebruik van het Gemeentelijk Gegevensmodel (GGM): Gemeente Zoetermeer neemt het GGM als uitgangspunt. Hoe wordt het gebruik van het GGM beoordeeld in de aanbesteding, en hoe gaat de gemeente om met eventuele verschillen tussen aanbieders in de mate waarin zij het GGM toepassen?	De weging per onderdeel voor de uiteindelijke aanbesteding is nog niet bepaald en voor deze marktconsultatie niet relevant. De gemeente Zoetermeer heeft vastgesteld het GGM te willen gaan gebruiken. Het doel van de marktconsultatie is dan ook het verkennen naar de mogelijkheden hiervan en de inpassing in het werkproces voor het maken van o.a. data analyses tot dashboards. De mate waarin het GGM toegepast wordt kan invloed hebben op de beoordeling in de eventuele aanbesteding.

36	Algemeen	Is er een bepaalde use-case die u graag terugziet tijdens de demo?	We zijn erg benieuwd hoe uw oplossing voorziet in het administreren en visualiseren van de gegevenslevensloop (lineage). Daarnaast vernemen we graag op welke wijze uw oplossing invulling geeft aan het uitvoeren van datakwaliteitscontroles. Omdat we het GGM willen inpassen in het werkproces van aanvraag van dashboard/informatieproduct tot werkend eindproduct willen we dat graag terugzien in de demo. Misschien kunt u lineage en datakwaliteitscontroles hierin inpassen!
37	Platform onafhankelijkheid	Hoe open staat de gemeente Zoetermeer voor een Microsoft-gebaseerde oplossing, gezien uw huidige Oracle, Pentaho en Cognos infrastructuur?	Ja, hier staan we open voor. Belangrijk aspect hierbij is hoe we ondersteund worden in kennis, migratie, integratie.
38	Platform onafhankelijkheid	Hanteert gemeente Zoetermeer een "Microsoft-first" beleid?	M.b.t. hyperscalers heeft Microsoft de voorkeur zie antwoord vraag 29 en de aanvullende notitie.
39		Het huidige datateam van 18 FTE beschikt over diepgaande expertise in de bestaande technologieën. In hoeverre staat dit team open voor het gebruik en beheer van Microsoft-gebaseerde oplossingen?	De medewerkers staan zeker open voor nieuwe technieken dan wel nieuwe oplossingen, anderzijds zou het mooi zijn om bestaande al goed lopende zaken te integreren met nieuwe oplossingen.
40		Welke specifieke rol of verantwoordelijkheid wordt hier precies verwacht van de inschrijvende partij, bijvoorbeeld op het gebied van kennisoverdracht of adoptiebegeleiding?	We verwachten van een partij als "partner" een actieve rol neemt in het opleiden van onze data-specialisten, beheerders en mogelijk ook eindgebruikers bij het gebruik van gemigreerde of nieuwe informatieproducten. Daarbij hoort ook de ondersteuning van onze organisatie in het duurzaam borgen van kennis en vaardigheden en het verder ontwikkelen van datagedreven werken. Ook als nieuwe technieken hun intrede doen met ons meedenken hoe dit ingezet kan worden, welke kansen biedt dit voor de gemeenten Zoetermeer. Adoptie zal een grote rol spelen bij de acceptatie van de nieuwe tooling en werkwijze vooral bij gegevensmanagement en dataspecialisten.

41		Binnen de gemeente Zoetermeer wordt Cognos benoemd als primaire analysetool, terwijl deze formeel geen onderdeel uitmaakt van het datafundament. In hoeverre acht de gemeente het realistisch dat een migratie naar een Microsoft-gebaseerd datafundament aanvullende werkzaamheden vereist om bestaande Cognos-rapportages opnieuw te verbinden met het nieuwe dataplatform?	We zijn ons ervan bewust dat een migratie naar een Microsoft-gebaseerd datafundament aanvullende werkzaamheden vereist om bestaande Cognos-rapportages op het nieuwe platform te laten draaien. We zijn daarom benieuwd hoe de markt hier tegenaan kijkt. Welke scenario's zijn mogelijk? Op dit moment connect Cognos naar Oracle databases, Azure omgevingen en SQL-server omgevingen.
42		Welke ondersteuning wordt in het kader van Cognos als primaire analysetool en het beoogd te realiseren datafundament verwacht van de inschrijvende partij?	Ondersteuning in een goed werkende connectie naar deze nieuwe omgeving.
43		Welke functionele, technische of organisatorische randvoorwaarden stelt u aan een oplossing die moet aansluiten op het Federatief Datastelsel en/of Grenzeloos Datalandschap?	Ondersteuning van REST API en FSC/NLX standaard (Common Ground standaards)
44		In de toelichting bij vraag 27 wordt aangegeven dat de continuïteit van de bestaande Cognos-dashboards gewaarborgd moet blijven tijdens een eventuele migratie. Verwacht de gemeente van de inschrijvende partij dat zij hiervoor ook specifieke Cognos-expertise inbrengt en ondersteuning biedt gedurende de transitieperiode?	Bij een eventuele migratie ligt het aan de keuze van het datafundament of er expertise nodig is. Het zou mooi zijn als u ondersteuning kan bieden of middels een andere partij. Daarnaast kan er een beroep worden gedaan op onze Cognos ontwikkelaars over de werking en opbouw van onze Cognos producten.

45		In het kader van schaalbaarheid, dataplatform en betere informatievoorziening, in hoeverre staat de gemeente Zoetermeer open voor het migreren van bestaande Cognos-rapportages naar Microsoft Power BI in de toekomst?	We zijn ons ervan bewust wat de impact is als we overstappen van Cognos naar Power-Bi. Een gefaseerde overgang is realistischer of het naast elkaar laten draaien van Cognos en Power-BI is een scenario. Mocht er een oplossing zijn om slim te migreren dan horen we dat graag.
46		Marktconsultatie, hst 1, par 1.4, pag 3. U geeft aan "In het kader van deze marktconsultatie vragen wij alle inschrijvende partijen hun visie op het datafundament toe te lichten en een demonstratie te verzorgen van hun voorgestelde oplossing. Deze demonstratie gaat nadrukkelijk verder dan een standaard productpresentatie: wij willen inzicht krijgen in hoe uw oplossing concreet kan aansluiten op de ambities, werkwijze en context van onze organisatie.". Is de aanname juist dat hiervoor derhalve geen werkend product of een ingericht platform behoeft te worden getoond? Zo nee, wat bedoelt u wel?	Het tonen van een conceptuele werking (geen screen print) kan ons al helpen om een beeld te krijgen, maar onze voorkeur gaat uit naar een werkend product/ingericht platform dat getoond wordt tijdens de demo dat (zover mogelijk) voldoet aan de wensen en eisen zoals gesteld in het marktconsultatiedocument. We zijn ons bewust dat dit een flinke investering kan zijn maar alleen dan kunnen we een goed beeld krijgen van uw aangeboden oplossing.
47		Marktconsultatie, hst 1, par 1.2, pag 2. U geeft aan "De gemeente Zoetermeer wil in 2030 uitgroeien tot een datagedreven organisatie op niveau 3 (gevoorderd) zoals gedefinieerd in de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS)". Hoe ziet de aanbestedende partij de rol van opdrachtnemers met betrekking tot begeleiding en verandermanagement om op dit niveau te komen?	We zoeken een strategische partner die niet alleen "techniek" levert maar ook begrijpt hoe een organisatie die techniek kan gebruiken om datagedreven doelstellingen kan behalen. De opdrachtnemer wordt daarom geacht een actieve en strategische rol te vervullen in het begeleiden van de organisatie richting niveau 3 van datagedreven volwassenheid (zoals gedefinieerd in de IBDS). Omdat het hier het datafundament betreft zal in eerste instantie de focus liggen op de concrete ondersteuning bij de implementatie van het datafundament, inclusief tooling, architectuur en werkwijzen, advisering over en bijdragen aan de inrichting van governance, rollen en processen die datagedreven werken ondersteunen. We kunnen ook denken aan het versterken van datageletterdheid bij medewerkers via opleiding, coaching en praktijkgerichte ondersteuning.

48	Marktconsultatie, hst 2, par 2.5.2, pag 8. U geeft aan dat "Oplossing dient schaalbaar te zijn: geschikt voor big data en streaming data;". Wat zijn uw specifieke eisen met betrekking tot de real-timeness / latency van uw streaming-gegevens en uit wat voor type bron komen dergelijke gegevens?	Zie het antwoord op vraag 2. Daarnaast kunt u denken aan verkeersinformatie uit Verkeer Regel Installaties of sensordata uit parkeersensoren.
49	Marktconsultatie, hst 2, par 2.4.1, pag 6. U geeft aan dat "data science nog in de kinderschoenen staat" en er "een voorspelmodel en controletool bestaan". Betekent dit dat u binnen het toekomstige fundament ook ondersteuning zoekt voor MLOps-functionality? Zo nee, wat betekent dit wel?	Jazeker, het is de bedoeling dat we stappen maken met machine learning en dat dit volgens een cyclus zoals MLOPs gaat.
50	Marktconsultatie, hst 1, par 1.2, pag 2. U geeft aan dat "de uitkomsten van deze consultatie mogelijk de basis vormen voor een aanbestedingstraject". Betekent dit dat u mikt op een geïntegreerde oplossing van één leverancier? Bedoelt u hiermee dat u een voorkeur hebt voor een partner die zowel platform als implementatie verzorgt? Zo nee, wat bedoelt u wel?	Ja, onze voorkeur gaat uit naar een geïntegreerde oplossing van één leverancier/partner die zowel het platform als de implementatie verzorgt.
51	Marktconsultatie, hst 2, par 2.5.1, pag 7. U geeft aan dat "Toepassing van het Gemeentelijk Gegevensmodel (GGM)" onderdeel is van uw in kaart gebrachte behoeften. In hoeverre heeft u momenteel het GGM geïntegreerd?	Nog niet, het GGM is nog geen onderdeel van onze huidige dataomgeving.

52		Marktconsultatie, hst 2, par 2.5.1, pag 8. U geeft aan dat "data labeling / classificatie" onderdeel is van uw in kaart gebrachte behoeften. In hoeverre maakt u momenteel gebruik van standaarden op het gebied van dataclassificatie?	Momenteel maken we gebruik van een door ons ontwikkelde gegevenscatalogus (in Ms Power Apps) waar data wordt geclassificeerd op basis van domein/onderwerp, datatype/structuur, bron, etc. Daarnaast zijn we in samenwerking met Informatiebeheer aan het onderzoeken hoe (gestandaardiseerde) vertrouwelijkheidslabels gekoppeld kunnen worden.
53	Platform on-afhankelijkheid, Hoofdstuk 2, pagina 4	U noemt dat uw uitvraag dat een van de doelen is "Inzicht verkrijgen in de mogelijkheden van een flexibel datafundament dat waar mogelijk leveranciersonafhankelijk is " - Wat wordt er bedoeld met de term leveranciersonafhankelijk?	Zie antwoord op vraag 6.
54	Hoofdstuk 2, pagina 5	U noemt in uw tekst over de huidige omgeving dat beide omgevingen volledig on-premises zijn ingericht. Dient het nieuwe datafundament ook on-premise te zijn?	Nee, we staan open voor cloud oplossingen.
55	Hoofdstuk 2, pagina 5	Wat zijn de huidige cloud capabilities binnen de gemeente? Zijn er al applicaties binnen het IT landschap die in de cloud draaien? Is er een voorkeur cloud provider?	Zie aanvullende notitie. We hebben nog geen infrastructuur naar de cloud gebracht. We maken gebruik van Microsoft Azure-diensten zoals Entra ID (voormalig Azure AD), MS365 E5, Exchange Online, Security/Defender. Doen een verkenning naar Copilot. Verder worden enkele kernsystemen (BRP, Gouwbelastingen, BuitenBeter, JVS, Zaaksysteem Rx, Enterprise, Afas, Powerbrowser als SaaS afgenomen (leveraanciers met eigen cloudpartners). Overige kernsystemen zoals voor Sociaaldomein, Schuldhulpverlening, Financien staan op de planning.
56	Hoofdstuk 2, pagina 5	Wat is de visie op migratie van het bestaande data fundament? Is het de bedoeling dat alle legacy rapportages gemigreerd worden? Handgemaakte kaartobjecten en businesslogica?	Zie antwoord op vraag 20.

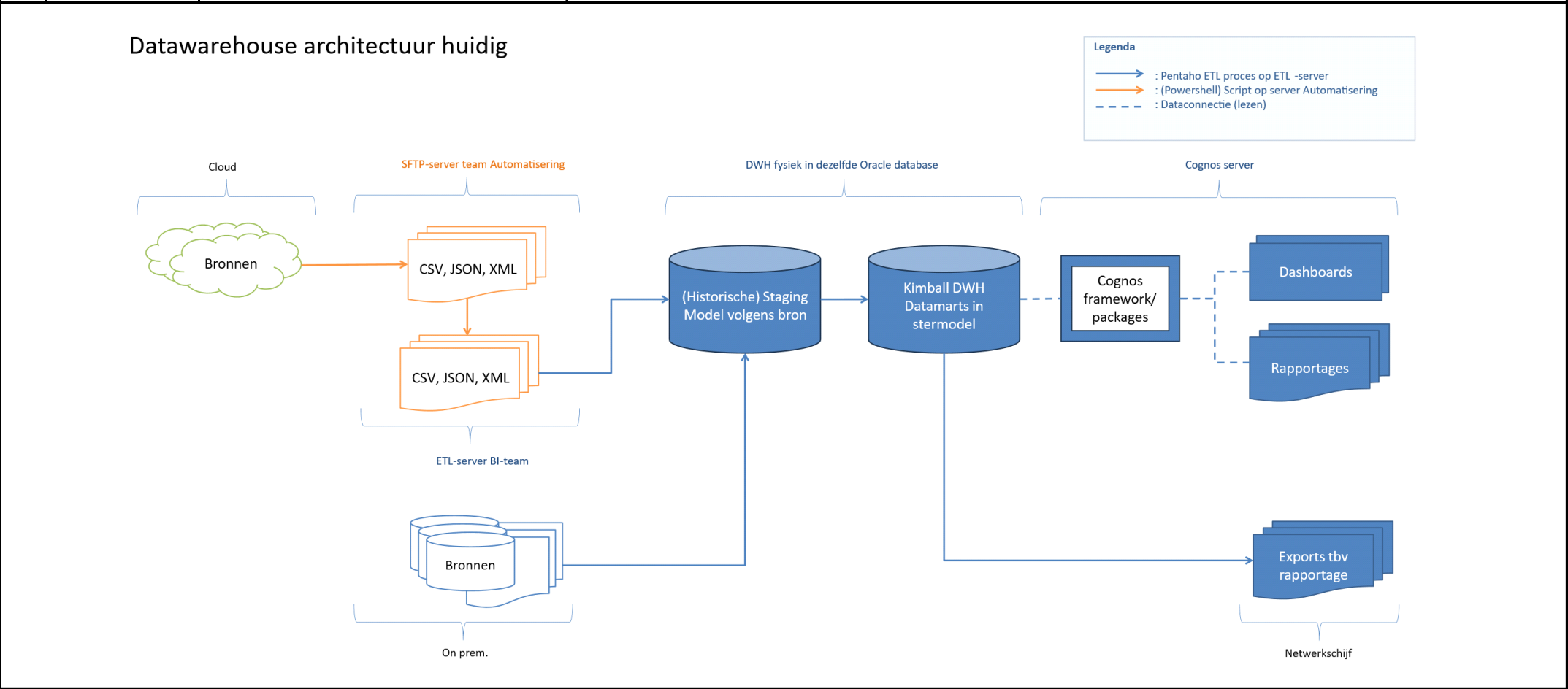
57	Hoofdstuk 2, pagina 7	De in kaart gebrachte behoeften vragen om een tool voor de inrichting en beheer van governance. In hoeverre zijn kernaspecten rondom data governance (i.e. rollen, verantwoordelijkheden, processen) geïmplementeerd binnen de organisatie?	Gegevensmanagement zal het datagovernance beleidsstuk deze zomer vast laten stellen door de organisatie. Dit stuk bevat een beschrijving van alle 'datamanagement' activiteiten volgens het raamwerk van DAMA DMBOK met de daarbij behorende afspraken. Aanvullend wordt een RASCI opgeleverd waarin alle betrokkenen activiteiten op functieniveau belegd worden.
58	Hoofdstuk 2, pagina 8	Wat wordt er bedoeld met "Oplossingen dienen platform-onafhankelijk zijn"? Is men op zoek naar een open-source oplossing of moet er een exit strategie zijn naar een ander platform?	Open-source behoort tot de mogelijkheden maar is geen verplichting. We hechten meer waarde aan de mogelijkheid om de omgeving over te kunnen zetten naar een ander platform (noem het een exit strategie).
59	Strategische aansluiting & Microsoft Cloud	Hoe verkennen jullie de inzet van Microsoft Azure als fundament voor jullie toekomstige data-architectuur?	Microsoft Azure behoort tot de mogelijkheden. Houdt wel rekening met onze wens tot platform onafhankelijkheid.
60	Strategische aansluiting & Microsoft Cloud	Zijn er al voorkeuren of beperkingen ten aanzien van cloudleveranciers, zoals Microsoft, in relatie tot compliance of bestaande contracten?	Zie antwoord op vraag 29 en aanvullende notitie.
61	Strategische aansluiting & Microsoft Cloud	Hoe kijken jullie aan tegen het gebruik van Microsoft Purview voor datagovernance, lineage en catalogisering?	Hier staan we voor open.
62	Datagedreven werken & adoptie	Welke stappen zijn er al gezet in de adoptie van datagedreven werken binnen de organisatie?	Datagedreven werken is na een projectfase nu structureel opgenomen in de lijn van de organisatie. Binnen het (hybride) 'team datagedreven werken' wordt middels een Scrum/Agile werkwijze gewerkt aan de oplevering van informatieproducten zoals de energietransitie en 'Zoetermeer 2040'.
63	Datagedreven werken & adoptie	Hoe wordt de samenwerking tussen beleid, uitvoering en data-expertise momenteel georganiseerd?	Beleidsmedewerkers bepalen maatschappelijke doelen, sturen op thema's zoals sociaal domein, gezondheid, duurzaamheid, veiligheid, etc. Vakafdelingen (zoals Wmo, Jeugd, Vergunningen, Handhaving) zijn primair verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid en verzamelen en gebruiken operationele data nog vaak los van een centrale visie op data. O.a. moet et datafundament moet de centrale visie op data mogelijk maken. Onze data-experts binnen het datateam werken nog vooral ondersteunend i.p.v. proactief. Vaak is er nog onvoldoende domeinkennis.

64	Datagedreven werken & adoptie	Welke rol zie je voor partners in het begeleiden van deze adoptie, inclusief training en verandermanagement?	Zie antwoord op vraag 47.
65	Integratie & interoperabiliteit	Hoe belangrijk is het voor jullie dat het nieuwe fundament naadloos integreert met bestaande SaaS-applicaties zoals AFAS, Geovisa en Cognos?	Cognos draait on-premise. Zoals aangegeven vormt Cognos onze hoofd rapportagetool waarin veel dashboards zijn geïmplementeerd. We staan open voor andere rapportagetools maar Cognos zal de komende tijd ondersteunt moeten blijven op het nieuwe datafundament. AFAS heeft verschillende mogelijkheden om data op te halen (Getconnector). Ook Geovisa biedt mogelijkheden. Dit mag geen belemmering zijn voor welk datafundament dan ook.
66	Integratie & interoperabiliteit	Zijn er specifieke standaarden (zoals Common Ground, NLX, DCAT) die als harde eis gelden voor integratie?	Ja, de standaarden zoals genoemd in het document. Waaronder Common Ground, FSC/NLX en DCAT.
67	AI & geavanceerde analyse	Welke rol zie je voor AI en machine learning in jullie toekomstige informatievoorziening?	Een grote rol (zie ook het antwoord op vraag 18).
68	AI & geavanceerde analyse	Zijn er al use cases geïdentificeerd waar generatieve AI of voorspellende modellen waarde kunnen toevoegen (bijv. in het sociaal domein of assetmanagement)?	Neem nog niet behalve dan een voorspelmodel voor de jeugdkosten binnen het sociaal domein.
69	Migratie & continuïteit	Hoe belangrijk is het voor jullie om bestaande Cognos-rapportages te behouden of te migreren naar een nieuw platform zoals Power BI?	De informatiewaarde uit de huidige rapportages moeten bewaard blijven er zijn vele rapporten en dashboards die dagelijks worden gebruikt door verschillende collega's.
70	Migratie & continuïteit	Is er ruimte voor een gefaseerde migratie waarbij bestaande componenten tijdelijk blijven bestaan?	Jazeker, we noemen dat modulaire groei en staan daar zeker open voor.
71	Governance & security	Hoe willen jullie datakwaliteit, eigenaarschap en privacy structureel borgen in het nieuwe fundament?	Datakwaliteit: Door het inzetten van geautomatiseerde controles, heldere kwaliteitscriteria en monitoring op kritieke data. Eigenaarschap: Elke dataset krijgt een aangewezen eigenaar met duidelijke verantwoordelijkheden, vastgelegd in de governance. Privacy: Door bijvoorbeeld de toepassing van privacy-by-design, DPIA's, toegangsbeheer en intensieve samenwerking met de FG, privacy adviseurs en CISO.

72	Governance & security	Zijn er al governanceprincipes of tooling in gebruik (bijv. Power Platform, Azure Data Catalog)?	Momenteel maken we gebruik van een door ons ontwikkelde gegevenscatalogus in Ms Power Apps.
73	Samenwerking & partnerschap	Wat verwachten jullie van een strategisch partner naast de technische implementatie?	Naast technische implementatie verwachten we begeleiding bij de keuze voor bijbehorende governance inrichting compleet met werkwijze, rollen en kennisontwikkeling (opleiding).
74	Samenwerking & partnerschap	Hoe belangrijk is het dat een partner ook meedenkt over roadmap, innovatie en competentieontwikkeling?	Zeer belangrijk. Zie ook het antwoord op vraag 74.
75		Wat zijn de belangrijkste uitdagingen om niveau 3 van de Interbestuurlijke Datastrategie te bereiken? Wat zijn op dit moment de grootste belemmeringen om structureel datagedreven te gaan werken?	Momenteel is er nog geen sprake van een echte datacultuur. Er zijn enkele voorlopers maar het grootste deel van onze medewerkers kan data nog niet goed analyseren of gebruiken. Het bestuur en de directie weten goed waarom datagedreven werken belangrijk is. Ook zien zij wat dit betekent voor de data-opgave van de organisatie. Maar afdelingshoofden en teammanagers brengen deze boodschap niet altijd duidelijk over op iedereen in de rest van de organisatie. Medewerkers zien op hoofdlijnen wel wat de waarde van datagedreven werken is en weten in de basis hoe data kan helpen bij de verschillende Zoetermeerse opgaven. We hebben een visie op datagedreven werken en een globale strategie met een roadmap, maar niet iedereen voelt zich daar eigenaar van.
76		In hoeverre lukt het om als centraal datateam goed zicht te houden op de uiteenlopende vragen en behoeften uit de domeinen? Worden de domeinen structureel ondersteund bij het formuleren van datavragen?	Goed, maar nog niet perfect. De adviseurs van het datateam worden meestal vrij vlot betrokken bij vraagstukken omtrent data of dashboarding, waardoor de specialisten binnen het team worden ingeschakeld waar dat nodig is. Meestal komen deze vragen vanuit afdelingen die al bekend zijn met het bestaan van het data team. Er zijn pogingen geweest om presentaties over de voordelen van BI te verzorgen aan afdelingen, maar nu de werkdruk van het team te hoog ligt wordt er niet meer actief naar nieuwe opdrachten gezocht.

77		Op welke lagen binnen het datawarehouse en op welke logische lagen (conceptueel, logisch, technisch) wordt data op dit moment gemodelleerd? Welke modelleertool wordt hiervoor gebruikt? Zijn de bestaande datamodellen en de bestaande gerealiseerde datawarehouse componenten onderdeel van de migratie? Hoe ziet u de combinatie van het huidige datawarehouse samen met een nieuwe GGM-gebaseerde aanpak?	In de (historische) staging wordt het model van het bronsysteem aangehouden. In de datamarts wordt er dimensioneel gemodelleerd (Kimball). Er worden op dit moment geen conceptuele of logische datamodellen vastgelegd in een aparte tool. Het fysieke model is opgeslagen als DDL binnen Oracle. Als de capaciteit het toelaat, is het in de toekomst wel gewenst om ook logische modellen in een modelleertool vast te leggen. Ook denken we na over een extra datawarehouselaag tussen staging en datamarts in. We zien geen reden om de bestaande datamodellen te wijzigen (staging en datamarts), deze lagen en structuur werken voor ons goed. Met deze marktconsultatie zijn wij benieuwd naar oplossingen voor DBMS- en ETL-functionaliteit, inclusief het ophalen van data uit cloud bronnen via api's. Wij zien voor het GGM een belangrijke rol in bijvoorbeeld een ODS t.b.v. common ground (gemeenten voorzien in de structuur van de data en leveranciers programmeren daar tegenaan met hun applicaties) of in het delen van data tussen operationele applicaties. We zien geen rol voor het GGM in het datawarehouse, met name omdat het datawarehouse specifiek bedoeld is voor BI/rapportage doeleinden en daar modelleren wij naar (stermodel). Data wordt niet vanuit het DWH gedeeld met anderen, maar vanuit de datamarts. De datamarts zijn dimensioneel gemodelleerd (Kimball), niet volgens GGM (3NF). Een eventuele extra laag tussen staging en datamarts in zou in theorie volgens GGM gemodelleerd kunnen zijn, maar dat zou ook bijvoorbeeld datavault kunnen zijn. Het hebben van GGM in die tussenlaag biedt geen voordelen tav het delen van data, omdat niemand inprikt op die tussenlaag in het datawarehouse anders dan de ETL die de datamarts vullen.
78		Is het de wens om in de nieuwe situatie (ook) gebruik te maken van Kimball-gemodelleerde datamarts?	Ja.
79		Cognos is strikt gezien geen onderdeel van het datafundament, is een rapportagetool wel onderdeel van de marktconsultatie? Wat is de visie en richting m.b.t. reporting en self service mogelijkheden door de domeinen?	Dit kan als hier een goede oplossing voor is met behoud van de informatiewaarde uit de huidige omgeving. Visie op reporting en self service is dat afdelingen voorlopig nog ondersteund moeten worden met de formulering van de vraag en de stuwens.
80	Platform onafhankelijkheid	Bij 2.5.2 randvoorwaarden geeft u aan dat de oplossingen platform onafhankelijk moeten zijn. Wat verstaat u onder platform onafhankelijk?	Zie antwoord op vraag 58.

81		Is er behoefte aan reporting self-service? Wordt er mede hiervoor ook nagedacht over nieuwe BI/Analytics vervanging?	Zie antwoord op vraag 79.
82		Is het mogelijk om een architectuur plaat van het huidige landschap te krijgen? Met name van het DataWareHouse gedeelte.	Zie onderstaande afbeelding.

83	Onvoldoende kwaliteit: aard van het knelpunt In de passage op pagina 2 wordt gesproken over “onvoldoende kwaliteit” binnen het huidige datalandschap. Doelt u hiermee primair op de kwaliteit van de data zelf (zoals consistentie, actualiteit, volledigheid), of betreft dit tevens de kwaliteit van gebruikte hard- en/of softwarecomponenten in de huidige inrichting? Wij stellen het op prijs indien u hierbij een onderscheid kunt maken.	Met kwaliteit doelen we in dit geval op de technische staat en volledigheid van de gebruikte hard- en softwarecomponenten in de huidige inrichting. Deze moet onder andere veilig, stabiel, schaalbaar en beheersbaar zijn. Ook kunnen we nog niet invulling geven aan alle domeinen uit DAMA-DMBOK. Vooral ontbreekt er functionaliteit om efficiënt gegevensmanagement te kunnen voeren. Hierdoor blijft de datakwaliteit achter, moeilijk vindbaar door ontbreken metadateringsstandaard, lastig data beschikbaar te stellen en/of te distribueren.
84	Beperkte flexibiliteit: toelichting gewenst U noemt eveneens dat de bestaande infrastructuur onvoldoende flexibel is. Kunt u aangeven op welke punten deze beperkte flexibiliteit zich concreet uit? Bijvoorbeeld: betreft dit de mate waarin nieuwe databronnen of analysetechnieken kunnen worden geïntegreerd? Wij ontvangen graag 1 à 2 concrete voorbeelden ter illustratie.	Flexibiliteit verwijst hier naar het vermogen van de infrastructuur om snel en zonder grote investeringen aan te passen aan veranderende omstandigheden, nieuwe beleidskaders, technologische innovaties en organisatorische behoeften. Een gebrek aan flexibiliteit beperkt de wendbaarheid van de organisatie en vertraagt innovatie en dienstverlening." Bv. onvoldoende mogelijkheid om externe data op te slaan en te gebruiken in informatieproducten, dat komt overheen wat u zelf noemt de mate waarin nieuwe databronnen of analysetechnieken kunnen worden geïntegreerd. Ook hebben we de vraag hoe we het GGM kunnen inpassen.
85	Handhaving ArcGIS en FME Uit de beschrijving van de huidige GEO-infrastructuur (pagina 5 e.v.) begrijpen wij dat ESRI ArcGIS en FME een belangrijk onderdeel vormen van de data-architectuur. Is het juist om aan te nemen dat deze technologieën gehandhaafd blijven binnen het beoogde toekomstige datafundament, en dat integratie hiermee derhalve vereist is?	Ja, deze technologieën blijven vooralsnog gehandhaafd en integratie hiermee is vereist.

86	Platform on-afhankelijkheid	Gebruik van hyperscaler cloudtechnologie Tot slot vernemen wij graag: Maakt de gemeente Zoetermeer momenteel reeds gebruik van cloudinfrastructuur van hyperscalers zoals Microsoft Azure, AWS of Google Cloud Platform (GCP)? Indien ja, voor welke onderdelen of toepassingen geldt dit reeds? In het licht van recente beleidsontwikkelingen binnen de Amerikaanse overheid, waaronder regelgeving die invloed kan hebben op de beschikbaarheid en toegankelijkheid van clouddiensten, zijn wij benieuwd of de gemeente Zoetermeer in haar afwegingen een voorkeur hanteert voor Europese aanbieders of Europese datalocaties. Wij vernemen graag uw standpunt hierover.	Zie antwoord op vraag 29 en vraag 55 en aanvullende notitie.
87		Marktconsultatie, hst 1, par 1.2, pag 2. U geeft aan "De gemeente Zoetermeer wil in 2030 uitgroeien tot een datagedreven organisatie op niveau 3 (gevorderd) zoals gedefinieerd in de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS)". Verstrekt u deze Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS)? Zo nee, waarom niet?	Het document is nog in ontwikkeling. Wij zullen deze medio oktober beschikbaar stellen.

88		Marktconsultatie, hst 1, par 1.2, pag 2. U geeft aan "Uit een recente verkenning van ons datalandschap blijkt echter dat het huidige datalandschap onvoldoende aansluit op deze ambities. De bestaande infrastructuur biedt onvoldoende ondersteuning voor de schaal, kwaliteit en flexibiliteit die nodig zijn om onze strategische doelstellingen te behalen.". Wat bedoelt u precies met "onvoldoende ondersteuning voor de schaal, kwaliteit en flexibiliteit die nodig zijn om onze strategische doelstellingen te behalen"?	Onze huidige infrastructuur is momenteel ontoereikend voor de ambities die we als gemeente hebben, zie paragraaf 2.5.1 van het marktconsultatiedocument. We hebben behoefte aan een oplossing die mee kan groeien, wendbaar en schaalbaar is en nieuwe technieken kan adopteren. Daarnaast moeten de eisen aan privacy en security kunnen worden gewaarborgd.
89		Marktconsultatie, hst 1, par 1.4, pag 3. U geeft aan "Wij willen inzicht krijgen in hoe uw oplossing concreet kan aansluiten op de ambities, werkwijze en context van onze organisatie.". Wat bedoelt u precies met de "context van onze organisatie"?	Hiermee bedoelen we de lokale overheidscontext en doelstellingen/ambities van onze organisatie.

90		Marktconsultatie, hst 2, par 2.4.1, pag 6. U geeft aan "Formeel niet behorende tot het datafundament, noemen we hier expliciet de analyse tool Cognos. (...) Cognos vormt daarmee een essentieel onderdeel van de huidige dataomgeving.". Moeten we hierin lezen dat Cognos wellicht geen essentieel onderdeel van de toekomstige dataomgeving is? En moeten we hierin lezen dat de vervanging van Cognos mogelijk onderdeel van de opdracht en aanbesteding zal zijn? Zo nee, wat bedoelt u hiermee wel?	Aangezien we momenteel 100+ dashboards hebben en de bijbehorende ontwikkelkennis zullen we Cognos de komende tijd blijven draaien. Uiteraard staan we open voor de meest optimale tool voor dashboarding, ook als dit niet Cognos is.
----	--	---	--

91	Vragen ter verduidelijking van tekst: • Men geeft aan dat de huidige infrastructuur niet voldoende is: "De bestaande infrastructuur biedt onvoldoende ondersteuning voor de schaal, kwaliteit en flexibiliteit die nodig zijn om onze strategische doelstellingen te behalen."	Welke concrete signalen, uitdagingen en problematiek merken jullie?	Zie antwoorden op de vragen 83 en 84.
----	---	--	--

92	Vragen ter verduidelijking van tekst: • Men geeft aan dat de huidige infrastructuur niet voldoende is: "De bestaande infrastructuur biedt onvoldoende ondersteuning voor de schaal, kwaliteit en flexibiliteit die nodig zijn om onze strategische doelstellingen te behalen."	Vraag: Wat zijn hier de oorzaken van?	Zie antwoorden op de vragen 83 en 84.
93	• Ad 2.4.1.2:	Vraag: Welke GEO datatypes worden opgeslagen?	Het soort bestandstypes dat we gebruiken zijn voornamelijk Shapefiles, filegeodatabases met daarin feature classes opgeslagen in tabellen en Oracle tabellen. Er zijn talloze bestandsformaten waar we mee overweg kunnen, csv, excel, geojson, gml, kml, etc.
94	• Ad 2.4.1.2:	Vraag: Gebruiken jullie naast ArcGis nog andere ESRI tools?	We maken gebruik van ArcGIS Enterprise en het (ArcGIS) online landschap. Hierin nemen we een framework af om geodata te delen, om dit efficiënter te doen maken we gebruik van additionele modules. Denk hierbij aan ArcGIS instant apps, ArcGIS Dashboards, ArcGIS Storymaps, ArcGIS Experience builder, etc.
95	• Ad 2.4.1.2:	Vraag: Hoe ziet het processchema eruit, of blijft het bij Oracle-->FME-->ArcGis?	Momenteel is dit inderdaad het processchema. We hebben onze GIS-database in Oracle, deze benaderen we met zowel ArcGIS Pro als FME en lezen zo de tabellen uit om analyses op uit te voeren.
96	• Ad 2.4.1.2:	Vraag: Welke ketenpartners gebruiken deze gegevens?	De gegevens worden voor 90% intern gebruikt, soms gaat het naar de burger toe of externe partners. Denk hierbij aan aannemers, samenwerkingspartners zoals Stedin en Dunea of onderzoeksbureaus die werk voor ons verrichten en daar data voor nodig hebben.

97	• Met betrekking tot vraag 14:	Vraag: Bedoelt u data ontsluiten naar het data fundament, uit het data fundament of beide?	Beide
98	• Algemeen	Hoe zien jullie het verschil tussen BI en een ODS?	Deze vraag is niet helder. BI verwijst naar Business Intelligence en ODS naar Operational Data Store.
99	Vragen ter verduidelijking van context:	Hoe worden datasets en rapportages momenteel beveiligd/afgeschermd?	Rapportages worden afgeschermd door groepsautorisatie binnen cognos applicatie. Toegang tot cognos is gebaseerd op single sign on (SSO).
100	Vragen ter verduidelijking van context:	Hoe werken BI Ontwikkelaars samen met DWH-specialisten? Of hebben ze zelf alle flexibiliteit om data te bewerken, toe te voegen of modelleren?	We werken volgens een ontwikkelproces. de ontwikkelaars geven aan elementen toe te voegen aan het model en de dwh specialisten voegen dit dan toe.
101	Vragen ter verduidelijking van context:	Hoe realistisch acht de gemeente Zoetermeer het om met de huidige bronapplicaties te voldoen aan de ambities uit het federatief datastelsel en geen data kopieën te maken?	Op korte termijn is het niet overal haalbaar om volledig zonder datakopieën te werken, gezien de technische beperkingen van bestaande bronapplicaties (legacy systemen, beperkte API-mogelijkheden). Daarom is het streven op middellange termijn vooral gericht op het ontsluiten van data op een gestandaardiseerde en controleerbare manier via API's of dataservices. Van de marktpartijen vragen dan ook om met ons mee te denken en te adviseren over haalbare ontsluitingsstrategieën per bronapplicatie. We werken op dit moment aan een usecase betreffende het aanleveren van woningbouwgegevens aan de Provincie Zuid-Holland.
102	Vragen ter verduidelijking van context:	Hoe gaan jullie momenteel om met gegevensbeveiliging? Bijvoorbeeld: Pseudonimiseren, anonimiseren, masking o.i.d.?	We hebben hier geen beleid voor en hebben geen standaard die we op die drie onderwerpen toepassen. Dit staat op de to-do-lijst. Overigens passen we wel sinds kort data-classificatie toe op documenten in SharePoint Online.
103	Vragen ter verduidelijking van context:	Met welke data werken de statistici en met welke tooling (python, SPSS, of iets anders) en wat zijn voorbeelden van analyses die zij maken?	De data zijn doorgaans gestructureerd in tabelvorm, met rijen (records) en kolommen (velden). De data zijn afkomstig van externe bronnen zoals CBS, KvK, UWV; en interne bronnen zoals het datawarehouse, de BAG en de BRP. Er wordt gebruikt gemaakt van tooling zoals IBM SPSS Statistics, Microsoft Excel, Bluebeam Revu, Microsoft Powerpoint. De analyses beperken zich doorgaans tot het maken van frequentieverdelingen en kruistabellen. Deze worden in Excelbestanden en PDF-rapporten weergegeven in tabel- en grafiekvorm.